

quod ex perpetua omnium Christiani nominis gentium in hoc retinendo ritu consensione petitur : quod enim apud omnes nunquam inuenitur, non est erratum, sed traditum. Immemorabilem vero Latinae Ecclesiae praxim comprobant Rituales Sacrarum Ordinationum libri a Morino et Martenio collecti, quorum alii decem seculorum aetatem longe superant.

Eundem ritum sacris precibus concitatum continent vetusta quaeque Graecorum Euchologia, Syrorum Moranitarum, Syrorum Nestorianorum, Iacobitarum, et Melchitarum, Armenorum, et Aegyptiorum Ordines, seu descriptiones rituum ab eisdem Morino et Martenio ex probatissimis Codicibus excerptae editaque.

CAPVT XXII.

Argumenta contra pugnancia diluit.

Post exagitatos generatim Ecclesiae Ordines loco superius designato, in singulos eorum acerbissimo stylo Caluinus inuehitur, procciter scribens : quaecumque de his Catholici balbutimus, conficta esse ex inscitiiis insulsisque mendaciis, doctrinamque de Ordinibus ecclesiasticis nouitium inuentum esse, de quo nusquam alibi, quam apud ineptos Papistas rabulas, Sorbonistas, et Canonistas legitur, ut insane ille loquitur. Tonsuram vero clericalem, non ludibrio solum habet quasi ridiculam, sed veluti supersticiosam atque sacrilegam exagitat.

Quibus autem ineptiis aduersos nos arguat videamus. Opponit itaque primo : septem Ordines Papistae dicunt propter septiformem Spiritus Sancti gratiam ; qui numerus peruersa Scripturae interpretatione consecratus est, quod visi sibi sint apud Isaiam legisse septem Spiritus Sancti virtutes, quod falsum oppido est. Alii aductiores, non septem, sed nouem faciunt Ordines ad similitudinem, ut dicunt, Triumphantis Ecclesiae ; atque inter eos etiam pugna est, quum alii Clericalem Tonsuram primum omnium Ordinum collocent, vltimum Episcopatum ; alio exclusa Tonsura, Archiepiscopatum, alii Psalmistarum Ordinibus adnumerent : ergo vel ipsa opinionum diuersitas euincit falsam esse priorem propositionem.

Secundo : iniquissime in singulis illis Ordinibus Christum sibi collegam Papistae faciunt, quo suas opiniones magis commendent. Pri-

mo,

mo, inquit, Ostiarii munere functus est, quando vendentes et e-mentes flagello ex funiculis facto eiecit e Templo ; quae sine risu audiri non possunt.

Secundo : spectabilis vel maxime est argutia, qua in Acolythi nomine philosophantur, ceteroferarium appellantes ; verbo magico certe, inaudito gentibus ac linguis omnibus, quum Acolythus Graecis pedissequum simpliciter significet.

Tertio : creant Romanenses eximia pompa suos Lectores, cetera ad ea ministeria exsequenda, quibus vel pueros laicos praeficiunt. Equis enim cereos, ut plurimum accendit, quis vrcelis vinum et aquam infundit, nisi puer, aut ex laicis sordidulus aliquis, qui ex ea re quaestum facit ? Quis in eorum templis vnquam vidit, vel Acolythum, vel Ostiarium suis partibus fungentum ? Exorcistas vero in quem tandem finem consecrant ? Fingitur data potestas imponendi manus super energumenos ; sed tali se potestate praeditos esse demonibus persuadere non possunt : farentur ergo nullum hodie esse in Ecclesia usum suorum Ordinum.

Quarto : plurima effudit Caluinus contra Presbyterorum Ordinationis ceremonias (postquam Presbyteratus rem siue substantiam oppugnat argumentis ex Epistola Paulli ad Hebraeos ineptissime ductis) ait nempe : " Dominus quum Apostolos amandarat ad Euangelii praedicationem, insufflauit in eos, quos Symbolo Spiritus Sancti virtutem, qua illos donabat, representauit. Hanc exsufflationem retinuerunt boni illi Viti, et quasi Spiritum Sanctorum e suo gutture egerant, super suos, quos formant, sacrificulos demurmurant, accipite Spiritum Sanctum ; sed quam id verum sit experientia docet, quae clamat, ex equis fieri assinos, ex fatulis Phraeneticos, quicumque in Sacerdotes consecrantur."

Quinto : et contra ceremonias quas in Diaconorum Ordinatione Romana Ecclesia iam pridem vsurpat, haec Caluinus euomit : " nunc, inquit, institutionem audiamus : Diacono qui ordinatur, solus Episcopus manum imponit ; orarium illi et stolam super laeuum humerum imponit, ut intelligat, se accepisse iugum Domini leue, quo ad sinistram pertinentia diuino timori subiiciat."

Sexto : ita etiam in Diaconorum nostrorum officia Caluinus debacchatur : " nihil aliud Diaconis suis iniungunt, quam ut ministrent ad Altare, Euangelium recitent aut canant, et nescio quas nugas agant. Nihil de eleemosynis, nihil de cura pauperum, nihil de tota

il-

» illa functione quam olim gerebant : vna in re, qui locum Diaconi in Missa tenent, inane antiquitatis simulacrum repraesentant, recipiunt enim oblationes ante consecrationem : ludunt ergo Ecclesiam cum isto mendaci Diaconatu, cet.

Septimo : haec insuper aduersus clericalem Tonsuram blasphematur : » Papistae, ait, dum dicunt Coronam clericalem habere a Nazareis originem et rationem, & quid aliud adferunt, quam sua Mysteria a Iudaicis ceremoniis nata esse, vel potius merum esse Iudaismum? «

Octauo : aduersus Apostolicam ritus huius originem et sanctitatem nonnulla adhuc pro Caluino opponi possunt. Primo siquidem, Egesippus Apostolicae aetatis Scriptor, inter plura alia hoc quoque S. Iacobo minori in laude ponit, quod numquam comam toronderit, vt legere est apud Eusebium. (1) Secundo : optatus Milleuianus 17. seculi Scriptor, Donatistas grauiter increpans, quod Sacerdotum capita raderent, eos ita perstringit : *docete, vbi nobis mandatum est capita radere Sacerdotum.* Tertio : Hieronymus haec habet : (2) » perspicue demonstratur, nec racis capitibus, sicut Sacerdotes cultoresque Isis atque Serapis nos esse debere, nec rursus comam dimittere, quod proprie luxuriosorum est, barbarorumque et militantium, « cet.

Quae tamen omnia quam facile Theologi nostri dispellere adsequuti sunt. Ad primum itaque cum ipsis reponimus: in solam Concilii Tridentini doctrinam, quae Catholicae Ecclesiae Fides est, animum oculosque quis intendens, norit quid certo tenere debeat, quid auersari : neque enim Scholasticorum et Iuris Canonici Interpretum recens commentum est, sed ab ipsis Ecclesiae primordiis in vsu fuisse noscuntur. Quidam hi Ordinis fuerint Tridentinum docet, et petita e secundi, tertii, quarti, et quinti seculorum Patribus et Conciliis testimonia demonstrant, Ordines istos ex Apostolica Traditione profectos. An vero augendus sit horum numerus, verique nominis Ordines haberi debeant prima Tonsura, Psaltis officium, ac Episcopatus, praeter Dogmatis substantiam est, quum Ecclesia suum hac de re iudicium interponere noluerit, eamque Scholarum disputationi relinquerit, de qua et diximus nonnihil, et dicitur postea.

Veritatem hanc a Tridentino definitam, et irrefragabilibus momentis confirmatam, debuerat Caluinus, si potens erat, impetere;

(1) Lib. 11. Hist. Eccl. cap. 23. (2) In cap. XLIV. Ezechielis.

non frivolas ineptasque ratiunculas insectari, quibus permoti quidam antiqui Scholastici Ecclesiasticorum Ordinum distinctionem et nomenclurum, vel trinae coelesti Hierarchiae, vel nouem Angelorum Ordinum, vel vndecim ab Apostolo recensitis gratiarum generibus, vel septem Spiritus Sancti donis aptarunt; quos solidissime S. Thomas confutauit. (3)

Ad secundum dicimus : diu ante Scholam natam persuasionem hanc de impletis a Christo eiusmodi Ordinum officiis Latinorum Graecorumque animos occupasse. Id nempe a seculis ferme decem in Ecclesia Latina creditum fuisse communiter ex vetustissimis Pontificalibus libris habetur, quos Edmundus Martene vulgavit. (4)

Neque insulsa est argutia, qua in Acolythi nomen philosophamur, Ceroferarium appellantes, non magico certe et gentibus inaudito, sed vetustissimo vocabulo, quod a Carthaginensi 14. Concilio usurpatum est. Damus tamen Caluino minus latinum illud nomen esse, nec graecae vocis, quae *pedissequum*, aut *sequentem* sonat, potestati respondere. Quid tamen inde? Inepium ne illud iccirco erit? Etsi graece significationi non respondeat, a gestandis tamen ceris Acolythi dicti ab Isidoro Hispalensi (5) aptissime sunt Ceroferarii, quum Cornificius ipse Rhetoricorum ad Herennium Auctor doceat, nominationem esse, quae nos admonet, vt cui rei nomen aut non sit, aut non satis idoneam, eam nosmet idoneo verbo nominemus, aut imitationis, aut significationis causa, qua possit intelligi res, quae non suo vocabulo sit adpellata.

Tertium quod scurrilem Caluini dicacitatem prodit, compressit Synodus Tridentina inquiring : (6) » pristini moris restituendi desiderio flagrans Sancta Synodus decernit, vt in posterum huiusmodi ministeria non nisi per constitutos in dictis Ordinibus exercentur, « cet. Ex quibus Tridentini verbis ac sequentibus per totum illud caput poterat intelligere Caluinus, non ordinari etiamnum clericos, vt nihil agant; nec enim vitio verti Ecclesiae debet, si clerici bene multi sua negligunt ministeria, idque Episcoporum nonnulli dissimulant. Ceterum mentitur inuerecunde Caluinus, dum ait, nullum in Templis nostris Acolythum atque Ostiarium esse, qui munere suo fungatur; neque ad eum mendacii reuincendum alio quam oculis opus est.

Tom. IIII.

Xxx

Quid

(3) Quaest. xxxvii. Supp. art. 2. (4) De antiq. Eccl. ritib. tom. 11.

(5) Lib. vii. Orig. cap. 12. (6) Sess. xxiii. cap. 17.

Quod vero totam Ecclesiam nostram anathemate plenam esse pronuntiat, quod cereos a pueris et prophanis attritari permittat, cet., maledicentissimi hominis furiosa temeritas est: ut enim egregie adnotat S. Thomas, Acolythus sua Ordinatione potestatem suscipit, ut ex officio id possit agere, quod etiam ab aliis fieri potest, sed non ex officio; idemque est de omnibus minorum Ordinum actibus. Intoleranda denique eiusdem audacia est, dum ait, Exorcistas nostros non posse daemones persuadere se potestate eos pellendi praeditos esse; quum certum omnino sit, Augustino aliisque Parribus adstantibus, Ecclesiae exorcismis potestatem daemones comprimere, ne Sacramentorum susceptioni atque hominum saluti impedimentum adponat.

Quartum ut soluamus, Salomoni parebimus nos commententi, *ne respondeas stulto iuxta stultitiam eius; ne efficiaris illi similis*, surdaque aure Caluini contumelias praeteribimus. Ne tamen ille sapiens sibi esse videatur, maxima eius errata sic detegimus ac confutamus. Errat itaque primo proferens, insufflasse in Apostolos Christum, eosque Spiritus S. virtute donasse, quum illos ad praedicationem Euangelii mitteret: constat nempe ex cap. xx. Ioannis illud euenisse ipsa Resurrectionis die; nec vllum ibi de praedicando Euangelio verbum legitur. Quum ergo potestas haec Apostolis tunc collata, non cum ipsis expirauerit, sed ad Presbyteros et Episcopos deriuata, vsque ad seculi consummationem perduratura in Ecclesia sit, ut Caluinus vltro concedit; quid culpandum est in ea Latinae Ecclesiae forma, qua in Sacerdotum Ordinatione vtitur? Pro his tamen, aliisque Caluini blasphemis aduersus Presbyteratum detegendis reuincendisque consulendus Nicolaus Augustinus Chignoli. (7)

Quintum argumentum, quod Diaconatus ceremonias oppugnat, haud obiecit Caluinus, si eorum meminissent, quae de manuum impositione scripserat: (8) scilicet, "Apostolos non alia ceremonia vsos esse quum aliquem ministerio admouebant, quam manuum impositione," cet.

Proh incredibilem veritatis vim, quae etiam a iurata sui hoste, vel inuito testimonium extorquet! Caluino ergo fatente, manuum impositio diuini iuris est, et Apostolici vsus, sancta et peruicillia ceremonia.

Sextum ut soluamus opus non est testimonia coaceruare Clementis

(7) Vbi supra.

(8) Lib. iv. cap. 3. sect. vltima.

tis Romani in Epist. 1. ad Corinth. quae sapientioribus Criticis genuina est, Canonum, et Constitutionum Apostolicarum, Iustini Martyris, Conciliorum Eliberitani, Arelatensis 1. Ancirani, Magni Nicaeni, et Carthaginensis 4. quibus vera et praecipua Diaconorum munia describuntur, et Caluini aberratio coarguitur, non aliud agnoscentis veterum Diaconorum officium, quam oeconomicum et civile in eleemosynarum largitione et pauperum cura situm. Magistro impio aequae ac indocto discipulum opponimus doctissimum et celeberrimum Ioannem Personium Castriensem in Anglia Caluianum Episcopum. (9) Sic enim loquitur de septem priorum Diaconorum electione loquens: "actus quidem, ad quem instituti sunt, nihil aliud est, quam ministrare mensis; officium tamen non fuit mere civile, ne aut oeconomicum, sed sacrum etiam siue ecclesiasticum; mensae enim discipulorum tunc temporis communes et sacrae etiam fuere, hoc est, in communi conuiuio Eucharistiam celebrabant." Clarum autem est, septem hos viros ad sacrum officium electos "ac ordinatos fuisse," cet.

Septimum quod contra clericalem Tonsuram a Caluino productum est, non vno verbo solui exposcit. Primo igitur fatemur clericali Tonsurae ritum ex Nazaeorum veteris legis imitatione a nonnullis Scriptoribus deriuari, praesertim a S. Isidoro Hispalensi Episcopo: (10) cui subscribere Alcuinus, Hugo a S. Victore, Magister Sententiarum, et Scholasticorum bene multi: ast peccauit Caluinus opinionem hanc, quam minus solide, nec satis grauitur (pace tantorum virorum dixerim) excogitam esse vltro concedimus, omnium communionis nostrae Doctoribus adscribens. Omnium primus Gregorius Turonensis (11) clericali Tonsurae ritum ad Petrum Apostolorum Principem referens, non Nazaeorum imitationem, sed humilitatis studium instituendi huius ritus causam ei fuisse tradit. Quam Gregorii sententiam amplexati sunt, qui post eum scripsere; adeo ut sexto et sequentibus seculis persuasum sic fuerit, ritum hunc a Petri exemplo manasse.

Quid vero si Caluino daremus, ritum hunc a Nazaeorum Tonsione in Ecclesiam noui foederis descendisse? An non et de Baptismo ac de Coena id adserere fas est, quin inde quis, nisi ineptissime, arguat, eiusmodi Mysteria non nisi a iudaicis ceremoniis nata esse,

Xxx 2

vel

(9) In lectionib. in Act. Apost. pag. 57.

(10) In lib. II. de Offic. Eccl. cap. 4.

(11) In lib. de glor. Martyrum cap. 8.

vel potius merum esse Iudaismum? Dicendum ergo ex S. Thoma Magistri aliorumque mentem interpretante, praecessisse reapse clericalis coronae figuram aliquam in Nazaeorum Tonsura, quemadmodum varia illa Iudaeorum Baptismata, quae Paullus memorat, Baptismi euangelici, et legalis Coena Eucharisticae umbra typusque fuerit: vnde sicut duo haec nouae legis Sacramenta, nec Caluinus ipse purum putumque Iudaismum adserere audebit, ita nec de Tonsura id dicere, nisi per summam iniuriam, potuit.

Octauo argumento quod contra huius ritus sanctitatem vetustatemque pugnat, non haeretici tantum, sed et Recentiores quidam Catholici vruntur, vt suadeant, aut nonnisi ineunte vi. aut exeunte ad summum v. seculo figendum esse Tonsurae et coronae clericalis initium. Alucinari autem nostros Recentiores ceteroquin doctissimos, et ab ipsa Apostolorum aetate ducendum esse huius ritus originem et institutionem, plane pleneque demonstrant petita ex II. III. et IV. seculis exempla, et Carthaginensis, et Toleranti Concilii Canones, necnon Gregorii Turonensis, aliorumque Patrum et Scriptorum luculentissima testimonia.

Quam insuper caduco labilique fundamento suam hanc opinionem superstruxerint Recentiores, abhorreere nimirum a Fide censes, frementibus tunc persecutionum procellis, detonso capite clericos incesisse, quoniam patenti illo omnibus signo manifestum christianae professionis indicium praebuissent, multis demonstrari posset euidētissime; sed breuitatis studio sat fuerit exempla recollere S. Benigni Diuionensis Episcopi, coronae indicio deprehensi; S. Cypriani Prudentio teste detonsi, aliorumque.

Quid porro si teste Hegesippo Iacobus Apostolus comam numquam torondit? Responderi primo potest, graecis Eusebii verbis id vnum exprimi, Iacobi caput numquam fuisse nouacula abrasum: quare id vnum inde fluit, Iacobum non fuisse rasum Occidentalium ritum; quin tamen inferri possit, illum Orientalium ritum non fuisse attonsum. Sed et responderi aptius potest: clericalis Tonsurae ritum, quam disciplinae caput sit tantum, perperam Apostolicam originem non habere ex eo argui, quod non omnes illud Apostoli vsurpassent legantur. Numquam ergo attonsus est Iacobus: esto: at attonsus Petrus fertur, et in coronae modum rasus, quod satis est constabellendae Apostolicae clericalis Tonsurae origini.

Ad Optati Mileuitani locum quod attinet, desiderandum foret il.

illud integrum producere caput quod designatum est: ex eo enim exploratissimum cuique fieret, quam inscire illo aduersarii vtantur. Sed prolixum nimis quum sit, perbreuem damus D. Du-Pin adnotationem, (12) in memorata verba adnauertentis, rasisse Donatistas Sacerdotum capita, quasi ad auferendam vnctionem Sacerdotalem, quam Scripturae testimoniis Opratus probari auferrī non posse. Habeat vero clericalis Tonsura commune quid cum sacrilego illo Donatistarum facto?

Imperite tandem aduersus clericalem Tonsuram Hieronymi verba torquentur: eo enim loci Hieronymus ad Occidentalium Tonsuram attendens docet, iuxta vigentem in Oriente morem, vbi degebat, neque nouacula radendos clericos, neque ita ad pressum tendendos, vt caluis rasisque similes videantur, sed capillorum satis relinqui, ne capitis cutis adpareat, quo plane modo Fratres, quos laicos dicimus, in monasteriis tondentur.

CAPVT XXIII.

Episcopatus essentiam atque Episcoporum dignitatem considerat.

Episcopatus est nouae legis Sacramentum a Sacerdotio realiter distinctum.

Atque Episcopi diuino iure Presbyteris ordine, dignitate, et iurisdictione praestant.

Demonstratur prior propositio iisdem Scripturae locis quibus supra probatum est Ordinem esse Sacramentum: praecipue enim id euincere studuimus verbis Paulli in I. ad Timoth. cap. I. vnde constat, ordinatum Timotheum fuisse cum impositione manuum Presbyterii, ac tali Ordinatione superna gratia exornatum: atqui Paullus loquitur de ordinatione Timothei in Episcopum, vt inquit Patres: ergo vel Episcopatus Ordo est, vel quod nefas est adfirmare, Ordo non est Sacramentum.

Deinde: Concilium Tridentinum haec habet: (1) » quum Scripturae testimonio, Apostolica Traditione, et Patrum vnanimi con-

» sen-

(12) In Optati locum. (1) Sess. xxiii. cap. 3.

»sensu perspicuum sit per Sacram Ordinationem, quae verbis et sig-
 »nis exterioribus perficitur, gratiam conferri, dubitare nemo debet
 »Ordinem esse vere et proprie vnum ex septem Sanctae Ecclesiae
 »Sacramentis: inquit enim Apostolus, admonco te vt resuscites gra-
 »tiam Dei, quae est in te per impositionem manuum mearum, « cet.
 Et proximo capite docet: »Sacra Ordinatione Episcoporum, Sacer-
 »dotum, et ceterorum Ordinum, « constitui Ecclesiasticam Hierar-
 »chiam, quam diuina Ordinatione institutam definit Canone vi. eius-
 dem Sessionis: ergo.

Praeterea: persuasum Patribus semper fuit per Episcopalem con-
 consecrationem dari Spiritum Sanctum. Horum testimonia collegit Es-
 ricius: sed et collegit historica exempla, quorum vnum est sancti
 Viri, cui nomen Moses, qui numquam induci potuit, vt a Lucio
 Ariano Episcopo in Episcopum consecraretur, quod certus esset Spi-
 ritum Sanctum ad illius inuocationem numquam descensurum. Nar-
 ratur hoc factum a Theodoro. (2)

Postremo: Episcopalis characteris haud obscurum est argumen-
 tum, quod valeant Ordinationes illorum Episcoporum, qui ab Eccle-
 sia separantur aut schismate, aut haeresi, sicut Augustinus docet,
 (3) et nos infra ex instituto demonstrabimus: habent ergo Episcopi
 vi consecrationis suae potestatem aliquam indelebilem, quam ne-
 que ob haeresis crimen amittunt: at haec potestas indelebilis nihil
 est aliud, quam character aut characteris effectus: ergo. Accedit vulga-
 ris ea ratio, quod Episcopatus semel rite collatus numquam noua
 consecratione iteratur: igitur omnia ad Sacramenti Ordinis dignitatem
 necessaria in Episcopatu adinueniuntur, nempe nomen, instituto,
 materia, forma, gratia, character.

Hinc sequitur legitima consequentia quod sit Sacramentum a
 Presbyteratu distinctum; quum peculiari ritu, distincta consecratio-
 ne, diuersa ceremonia, propriisque materia et forma perficiatur,
 conferatque vterius potestatem ordinandi, Chrisma conficiendi, et
 consignandi; quam vi Ordinis non habet Presbyter.

Posteriorem propositionem demonstrant Scripturae. Primo siqui-
 dem ex Sacris Litteris eruitur, etiam in euangelica lege admitti de-
 bere Ecclesiasticam Hierarchiam recto ordine constitutam, ad quam
 non omnes promiscue fideles pertineant, sed qui in sortem Domini

(2) Lib. iv. Hist. cap. 5.

(3) Lib. ii. cont. Epist. Parm. cap.
13. aliisque in locis.

adsciti sunt, et a Deo vocantur *tanquam Aaron*, vt verbis loquar
 Paulli ad Hebraeos cap. v.: atqui haec Hierarchia postulat, vt Epis-
 copus Presbyteris et Clericis praesit, quemadmodum Aaron praecerat
 filiis suis ac Leuitis: igitur in euangelica lege statui debet Episcopi
 supra Presbyteros auctoritas.

Secundo: Apostolus in 1. ad Timoth. cap. 3. exigit inter Epis-
 coporum conditiones, vt sit *Doctor*; atque ad Titum cap. 1. *vt po-
 tens sit exortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt, arguere*:
 at haec dicta ab Apostolo sunt de Episcopis vt a Presbyteris distin-
 guuntur; nam dicta sunt de his, qui per ciuitates singulas aliorum
 praesides ac Magistri constitui debent; de his etiam Senioribus, vt
 ipse Paullus cap. v. dicit, *qui laborant in verbo et doctrina*, quos ab
 aliis Presbyteris seiungit; illosque duplici honore dignos esse pronun-
 tiat: ergo. Alia plurima argumenta Scripturae administrant.

Traditio quoque eandem demonstrant adsertionem. Illud ergo in
 primis decretorium est, quod ex Ignatio Martyre deprimatur: (4)
 scilicet, cuncta omni studio, animorumque concordia agenda esse,
 »praesidente ceteris Episcopo Dei locum tenente. « Et post pauca:
 »necessum est quemadmodum facitis, vt sine Episcopo nihil agatis: «
 at his in locis expressa certe ab Ignatio est Episcoporum praeminen-
 tia, iurisdictio, auctoritas: ergo.

Origines praeterea, quem tantum fuisse Presbyterum omnes no-
 runt, ait: (5) »plus a se exigi quam a Diaconis, ab his vero plus
 »quam a laicis, plus rursus ab iis, quibus super Diaconos, et super
 »Presbyteros commissum est regimen ac principatus Ecclesiasticus. «
 Tertullianus grauissime scribit: (6) de Sacramento Baptismi loquens:
 »dandi quidem ius habet Summus Sacerdos, dehinc Presbyteri et Dia-
 »coni, non tamen sine Episcopi auctoritate, propter Ecclesiae hono-
 »rem, quo saluo salua pax est. « Habent similia Cyprianus, (7) Augus-
 tinus, (8) Chrysostomus, (9) Hieronymus, (10) ceteri.

Et ecclesiasticis definitionibus veritas haec comprobatur: nam
 Canone i. ex his qui Apostolici vocantur, decernitur vt Presbyter
 ab vno tantum Episcopo ordinetur, Episcopus autem a duobus vel
 tribus aliis; quod ab initio Ecclesiae institutum produunt Canon iii.

Con-

(4) In Epist. ad Magnetianos.

(8) De Haeres. num. liiif.

(5) Honil. ii. in Hier.

(9) In Orat. contra Iudaeos.

(6) In lib. de Bapt. cap. 17.

(10) In Epist. ad Titum cap. i.

(7) Epist. xi.

Concilii i. Arelatensis, iv. Concilii Nicaeni i. et xxi. Arausicani i. Rursus : Canon xii. Apostolicus interdicit Presbyteris et Diaconis, ne audeant in Paroeciam aliam migrare absque proprii Episcopi permissione. Postremo : Synodus Tridentina definit, (11) Hierarchiam Ecclesiasticam diuina ordinatione institutam fuisse, et constare ex Episcopis, Presbyteris, et Ministris; et etiam, (12) Episcopos Presbyteris superiores esse.

Accedit multiplex theologica ratio. Prima esto : admittendam esse Ecclesiasticam Hierarchiam diuina ordinatione constitutam tradunt Patres, definiunt Concilia, et suadet ipsa ratio : at forent in ea permixta omnia et confusa, nisi vnus ceteris praeficeretur, nec esset Ordo Antistitum, quibus Presbyteri, Diaconi, alique clerici et laici subicerentur : ergo reapse Episcopo tanquam superiori subiiciuntur.

Secunda ratio est : habet Episcopus supra Presbyterum ordinis potestatem ; ad illum enim spectat ad Sacros Ordines promouere, Sacramentum Confirmationis conferre, aliaque munia exercere, quae praestare Presbyteri nequeunt, saltem auctoritate ordinaria : at haec habet Episcopus ex diuina institutione : ergo iure diuino, cet.

Mittimus argumenta alia, eaque inuictissima, ex successione Episcoporum, ex eorundemque titulis honestissimis petita, quoniam breuitate ea persequi vetamur. Consulatur Bertius. (13)

SCHOLIION.

Haud praetermittendum erat hac in re inuictum illud argumentum, quod versat Guillelmus Beueregius, Caluini discipulus ; (14) quodque suis verbis damus : scribit itaque : » vetustissima quae Ec-
» clesiae monumenta fide sincera consule, et dic nobis, quo terra-
» rum loco Ecclesia vniquam sine Episcopo Presbyteris imperante ac
» praesidente ante delirum hoc nostrum et praecedens seculum cons-
» tituta fuit? Quumque nihil certius ac apertius sit, quam proxima
» post Apostolos aetate Episcopos ecclesiasticam hanc exercuisse
» potestatem; iuinam obsecro, eam acceptam retulerunt? Quisnam
» eos Ecclesiis quibusque primus praeposuit? A quo Concilio supra
» Presbyteros constituti sunt? Hancine ipsi sibi auctoritatem arro-
» ganter arripuerunt? Quis sanae mentis tot Apostolicos Viros, ple-
» ros.

(11) Sess. xxiii. Can. 6.

(12) Can. 7.

(13) Lib. xxxvi. cap. ii.

(14) In iudicio Can. Eccles.

» rosque Martyris corona redimitos, tanti facinoris arguere et con-
» demnare audeat? Quis fidissimos illos, piissimosque Patres primam
» Ecclesiae disciplinam a Christo et Apostolis institutam immutare,
» seque contra ac edocti fuerant, supra fratres spos efferre ausos fuis-
» se opinetur? Omnem id sane fidem excedit : ipsi autem Presby-
» terianae paritatis propugnatores rei veritate subacti multoties con-
» fessi sunt, secundo ineunte seculo Episcopos ecclesiasticae supra
» Presbyteros auctoritatis fuisse compotes ; eosdem tamen pie sancte-
» que Christum coluisse, nemo inficias eat. Quomodo vero haec si-
» bi constant, vt primitiui illi Antistites veram erga Christum pie-
» tatem colerent, et tamen sprete disciplinae formula a Christo po-
» sita, aliam prorsus instituerent, qua ipsi aliquam in Ecclesia po-
» testatem sibi arrogarent, quam Christus iis denegauerat? Necesses-
» est ergo alterutrum confiteri ; vel episcopalem auctoritatem hanc
» ab ipso Christo et Apostolis illis fuisse conceditam, vel eos see-
» lestissimos fuisse hypocritas, qui Christi fidem professi, leges ab
» eo conditas tam proiecta audacia violarunt, quod quum nefas sit
» de iis vel animo cogitare, eos profiteamur oportet, omnem quam
» supra Presbyteros tenuerunt, eminentiam ac auctoritatem ipsi
» Christi Apostolis acceptam retulisse. Leguntur haec Beueregii
» verba, alia etiam quae ad rem istam faciunt apud Nicolaum Au-
» gustinum Chignoli, Ordinis Praedicatorum. (15)

CAPVT XXIV.

*Aerianus error proditur, eiusque momenta eneruantur. Soluuntur
etiam Scholasticorum argumenta, quibus prior propositio
oppugnatur.*

Episcopalem dignitatem ab ipsa Apostolorum aetate Christianis om-
nibus summopere venerabilem primus atterere conatus est ad iv. se-
culi exitum Aerius haereticus, cuius hoc fuit Dogma inter cetera,
vt loquitur Epiphanius, (1) » supra hominis captum furiosum et im-
» mane : in primis enim, » quam, inquit, in re Presbytero Episco-
» pus antecellit? Nullum inter vtrumque discrimen est ; est enim
» amborum vnus Ordo, par et idem honor et dignitas ; manus im-
» Tom. IIII. Yyy » po-

(15) Tract. de Sacram. Ord. art. (1) Haer. lxxv.
iii. §. 5.

ponit Episcopus, imponit et Presbyter, « cer. Exitiale hunc Aerii errorem, quo vniuersa Ecclesiastica Hierarchia pessumdat, seculo xv. a Ioanne Wicleffo recoctum adoptauit vulgaitque Caluinus, (2) contendens, Episcopos, Presbyteros, Pastores, et Ministros in Apostolorum scriptis vnum idemque esse; quem audissime exceperunt retinentque rigidiores illius discipuli, Presbyteriani hac de causa dicti.

Momenta tamen, quibus error ille communitur, priusquam proferamus atque eneuemus, Scholasticorum argumenta aduersus primam propositionem dissoluere oportet.

Arguunt itaque Scholastici primo: Episcopatus non refertur ad Eucharistiae confectionem aut distributionem: non ergo Ordo est, proindeque nec Sacramentum; quum ex officiis ecclesiasticis illud tantum sit Ordo, qui ad Eucharistiam refertur.

Secundo: tempora Ordinationum sunt Sabbata quatuor Temporum, Sabbatum ante Dominicam Passionis, et Sabbatum Sanctum, vt ait Pontificale Romanum: (3) Episcopatus autem conferri potest singulis diebus Dominicis, et in Natalitijs Apostolorum: ergo.

Tertio: si propter ampliorem dignitatem Episcopatus sit a Presbyteratu distinctus, etiam Patriarchatus et Archiepiscopatus Ordines erunt et Sacramenta ab Episcopatu diuersa: ergo.

Quarto: in Episcopi consecratione nec specialis gratia sacramentalis, nec distinctus character confertur: non ergo est, cer.

Quinto: Augustinus alique Patres adfirmant, Sacerdotium esse gradum praestantiorum, ad quem possit mortalium aliquis eleuari: non est ergo gradus aliquis illo sublimior.

Sexto: talis est Sacrorum Ordinum natura, vt vnus sine alio inferiore collatus characterem imprimat, nec sit iterandus, vt constat de Presbytero et Diacono per saltum ordinatis: (4) atqui aliud de Episcopatu dicendum est; quum constet neminem in Episcopum promoueri posse, non suscepto Presbyteratu: (5) ergo.

Septimo: si Episcopatus adseritur Ordo ac Sacramentum, iam Ordines septenarium numerum excedunt: at septem esse Concilia definiere, ac constans Ecclesiae vsus disciplinaque testantur: ergo.

Oc

(2) Lib. iv. Instit. capp. 3. et 4.

(3) Titulo de Ord. confer.

(5) In cap. *Ex litteris*, eodem li.

(4) In cap. *Tuae litterae*, libr. v. bro. tit. 31. Decret. tit. 29.

Octauo: S. Thomas aperte negat, Episcopatum Ordinem ac Sacramentum esse a Presbyteratu distinctum: (6) ergo.

Sed facilis est horum omnium solutio. Primo enim sub hac distinctione soluitur: non refertur ad Eucharistiae confectionem aut distributionem; nempe non confert potestatem Eucharistiam conficiendi; esto: non confert potestatem Sacra Ordinatione illos consecrandi, qui conficiant eandem Eucharistiam; nego. Equidem probamus eorum Theologorum calculum, qui dicunt, distingui Ordines per respectum ad Eucharistiam, si de illis loquantur Ordinibus, qui Eucharistiae perficiendae, aut consecrando, aut praeparando ad consecrationem deseruiunt, vt loquitur Syluius: referri tamen addimus ad eandem Eucharistiam etiam potestatem illam, quae Sacerdotes inaugurat ac consecrat.

Ad secundum dicendum: Canones non loqui de omnibus Ordinibus; quum saltem minores Ordines extra Sabbata quatuor Temporum conferantur; sed loqui tantum de Subdiaconatu, Diaconatu, et Sacerdotio. Erga Episcopatum autem statutum lege positum, eaque acquissima, tenemus, vt non nisi diebus Dominicis, et in Natalitijs Apostolorum conferretur, propterea quod Ordo omnium praestantissimus, et in quo inaugurati succedunt Apostolis, vel in praecipuo die, qui Dominicus est, vel in Apostolorum solemnibus videbatur conferendus.

Tertium verbo solutum erit; falsissimam scilicet esse illius consequutionem dicimus; quoniam in varijs Episcoporum gradibus, distincta quidem iurisdictionis amplitudo, at non diuersa Ordinis potestas reperitur.

Et quartum quoque sic breuiter soluitur: negando nempe antecedens; nam gratia, quae impositione manuum confertur signoque sensibili, debet esse effectus alicuius Sacramenti, et potestas indelebilis signaculi et characteris; ideoque Episcopatus ea gratia et potestate insignitus, habet Ordinis et Sacramenti peculiarem et propriam rationem.

Ad quintum respondetur: accipienda esse Patrum testimonia de Sacerdotio, quatenus duos diuersos Ordines complectitur; alias nulla foret Episcopi supra Presbyteros dignitas ac praestantia; veraque esset adsertio Aerii aliorumque Haeticorum, qui Episcopos et Presbyteros pares fecere.

Yyy 2

Sex-

(6) In Supp. III. P. qu. xl. art. 5.

Sexto reponimus: ideo non posse aliquem in Episcopum ordinari, nisi Presbyteratu sit initiatus, quoniam potestas Episcopi ad consecrandum, consignandum, et Ordines conferendos data, quum eximia sit et praestantissima, solis Sacerdotibus ex diuina institutione communicatur.

Ad septimum respondetur: Episcopatum et Presbyteratum sub vno Sacerdotii Ordine contineri, siue Sacerdotium in duos Ordines dispesci; in vnum quidem, quo traditur potestas Eucharistiam offerendi, et in alium excellentiorem, quo vterius confertur auctoritas illos ordinandi et consecrandi, qui Eucharistiam faciunt et immolant.

Octauum falsum prorsus est: non enim negat aperte S. Thomas Episcopatum Ordinem esse ac Sacramentum; sed id negat tantum, esse eiusmodi relate ad Eucharistiam: nam ad hanc non plus Episcopus confert quam Presbyteratus. Et quidem Episcopatum verum Sacramentum esse aperte docet Paulli Epistolae exponens: nempe scribit: (7) »et haec impositio (manus scilicet Presbyteri, qua Timotheus ordinatus fuerat Episcopus) »significat collationem gratiae. « Et insuper: (8) »a quo scilicet ordinatus erat Episcopus: in qua manus impositione data est ei gratia Spiritus Sancti. «

His vero solutis Haereticorum argumenta producere et discutere oportet. Opponunt itaque primo aduersus secundam adsertionem: Apostolus in 1. ad Timoth. cap. 3, postquam de Episcopis verba facit, transit ad Diaconos, ommissa Presbyterorum mentione: scribit siquidem: oportet Episcopum irreprehensibilem esse, etc., . . . Diaconos similiter pudicos, non bilingues, etc.: censet igitur Apostolus Episcopos idem esse cum Presbyteris; proindeque eos illis non esse superiores.

Secundo: aperta, inquit, noui Testamenti loca demonstrant, in priori Ecclesiae institutione atque oeconomia eosdem omnino fuisse Episcopos ac Presbyteros: legimus enim in cap. xiv. Act. Apostolos constituisse per singulos ciuitates Presbyteros; et cap. xv. connumerari conuentus Apostolorum Seniorumque, seu, vt graece legimus, Presbyterorum. In priori deinde Paulli Epist. ad Timoth. cap. iv, vniuersus ministrorum sacrorum coetus dicitur Presbyterium; et cap. v. Presbyteri adpellantur ii, qui praesunt: atqui Sacerdotes in ciuitatibus constituti, ab Apostolis in Concilium communemque ad-

(7) In lect. iii. in 1. Ep. ad Tim. cap. 4. (8) Lect. iii. in 11. ad Tim. cap. 1.

ministrationem vocati receptique, vt et ceteris praeficiantur, paoculdubio Episcopi erant.

Tertio: Clemens Romanus scribit: (9) Apostolos per regiones verbum Dei annuntiantes, constituisse viros probatae virtutis »in Episcopos, et Diaconos eorum, qui credituri erant: « ergo Presbyteri distincti ab Episcopis nulli erant. Hinc Papias in fragmentis, (10) Presbyterum adpellat S. Marcum Episcopum Alexandrinum; et Zoticus Praesul Comanensis, (11) Compresbyter ab Anonymo et per antiquo Auctore adpellatur.

Quarto: Chrysostomus in Epistolam ad Philippenses scribens, (12) exponensque verba illa Paulli, cum Episcopis et Diaconibus, inquit: Presbyteros ita adpellauit. Et priorem ad Timoth. Epist. interpretans, (13) quaerensque, cur Paullus nominatis Episcopis, omisso Presbyteratus Ordine, ad Diaconos transierit, ait: »quia scilicet inter Episcopum et Presbyterum interest fere nihil: quippe et Presbyteris Ecclesiae cura promissa est, et quae de Episcopis dixit, »etiam Presbyteris congrunt. «

Quinto: quodlibet sit Episcopos inter et Presbyteros discrimen, istud non nisi temporis progressu inductum fuisse prudenti Ecclesiae oeconomia atque institutione, apertissime Hieronymus testatur: nam primo, ad Euangelium scribens, (14) ac Diaconum redarguens se Presbyteris aequantem, ait: »quum Apostolus perspicue doceat eosdem esse Presbyteros, quos Episcopos; quibus patiat, mensarum »et viduarum minister, vt supra eos se timidus efferat, ad quorum »preces Christi corpus sanguisque conficitur? « Deinde: productis Apostoli testimonio ex Epistolis Paulli ad Philip. cap. 1., ad Titum cap. 1., ad Timoth. 1. cap. 14., Petri 1. cap. vltimo, atque Act. Apost. cap. 20. inquit: »quod autem postea vnus electus est qui ceteris praeponebatur, in schismatis remedium factum est; ne vnusquisque ad se »trahens Christi Ecclesiam rumperet. « Alia insuper his similia scribit: igitur ex Hieronymi sententia Episcoporum praeceminentia, dignitas, atque iurisdicatio, non iuris diuini, sed ecclesiastici est.

Sexto: Presbyteri Eucharistiam conficiunt, et baptizant; quin et Ordines conferunt; Sacris insuper Conciliis interfuerunt saepe: vnus

er-

(9) In Epist. ad Corinth.

(12) Hom. 1.

(10) Apud Euseb. lib. 111. Histor.

(13) Hom. 11.

Ecl. cap. 39.

(14) Epist. 11.

(11) Ibid. lib. v. cap. 16.

ergo Episcoporum ac Presbyterorum honor est, vna dignitas.

Sed respondetur ad singula. Ad primum quidem ex Epiphanio dicente, existisse in aliquibus locis Episcopos cum Diaconis, sed sine Presbyteris; in aliis vero existisse cum Diaconis Presbyteros sine Episcopis: vnde nihil mirandum, quod Apostolus vbi Episcoporum fecit mentionem, de Presbyteris omnino siluerit. Tradit hanc responsionem S. Doctor, vbi cum Aetio disputans, hoc ipsum argumentum proposuerat. Aliam responsionem ex Chrysostomo desumptam inferius dabimus, vbi de eius mente intercedet quaestio.

Ad secundum soluendum dicimus: Episcopi et Presbyteri nomina fuisse in Ecclesiae exordio communia; munera vero, gradum, ordinem, et auctoritatem diuersa: quam sane sententiam apertius a Patribus traditam ostendent, quae inferius dicentur. Itaque haec posita, in Scripturis Apostoli, Episcopi, Presbyteri, et Diaconi, nunc communi, nunc peculiari acceptione descripti inueniuntur: hinc sub hac forma respondendum argumento: noui Testamenti loca demonstrant manifesto, olim idem omnino fuisse Episcopos ac Presbyteros, quantum ad ampliorem verborum significationem, concedo: quantum ad officium, gradum, ordinem, et dignitatem, nego.

Ad tertium soluendum sat superque foret dicere, interpolatam illam Clementis Epistolam esse ac dubiae insuper fidei, pluribus saltem in locis. Sed tamen addimus, ex dictis supra et hoc etiam argumentum elidi; siue reponamus vocabula Episcopi et Presbyteri fuisse aliquando communia; siue adfirmemus initio praedicationis euangelicae constituendos fuisse Episcopos, qui Apostolis abeuntibus plebem regerent, eisque deputandos inseruientes ministros. Verum agnouisse Clementem ex eadem Epistola constat discrimen Episcopos inter et Presbyteros; nempe mandat in ea, vt reuerentiam exhibeamus Ecclesiarum Praesulibus, et honorem Presbyteris; atque dilucide summos Sacerdotes, Presbyteros, Diaconos, et laicos secernit. Priori responsione soluuntur, quae de Marco et Zoticis nuncupatis Presbyteris fuere adducta.

Quarto reponimus: Chrysostomum hoc tantum velle, quod etiam Episcopi interdum Presbyterorum nomine designentur, atque Presbyteris quoque committuntur animarum cura, et munus baptizandi, conficiendi, ac ministrandi Eucharistiam, necnon a peccatis absoluedi; non tamen independenter ab Episcoporum iurisdictione et auctoritate. Constat hanc esse Chrysostomi mentem ex aliis ipsius locis,

cis, in quibus apertissime tradit Episcoporum a Presbyteris discrimen: sed et ex his locis, quae obliuiscuntur, constat: etenim in priori haec superaddit: »quid hoc? vnus vrbis multi erant Episcopi? Nequaquam. Sed Presbyteros ita adpellauit: tunc enim adhuc communiocabant nominibus, et Episcopus Diaconus dicebatur. Sunt huius generis quae leguntur in secundo loco.

In quinto soluendo mirum quantum Theologi nostri insudarint vt obscura certe Hieronymi loca in bonum, quem scilicet patiuntur habentque, sensum traherent. Sunt ergo qui implexum adeo nodum inextricabilemque rati, non expedire illum adgressi sunt, sed confidentissime discederunt, reponentes recitatos Hieronymi textus spurios esse, atque ab Haereticis adsutos. Quo tamen fundamento suam hanc coniecturam fulcient? Sensisse Hieronymum quidem, humano solum, non diuino instituto, Episcopos inter et Presbyteros inducitur fuisse discrimen; quin tamen eo nomine in culpam vocari possit, notarique haereseos, quod haec veritas tunc non esset solemnium Ecclesiae declaratione ad liquidum deducta, opinantur Durandus, Dominicus Soto, Vasquesius; qui sane satis hoc responso Hieronymi famae non consulunt. Guillelmus autem Estius arbitratus est, Doctorem Maximum potestatem iurisdictionis et potestatem ordinis seruasse, hancque diuini iuris esse, illam ecclesiasticae tantum institutionis existimasse. Sed huius potestatis geminae distinctio multo Hieronymi aetate recentior est, quam primi in lucem ediderunt seculo xii. Scholae Magistri; eaque fuit de hoc capite, an scilicet vtraque potestas ista diuini iuris sit, inter Tridentinos Patres ac Theologos concertatio, vt Concilium satius duxerit a quaestione hac definienda abstinere.

Quid igitur? Eratne difficultati succumbendum atque manus aduersariis dandae? Quae summi viri Patanius, Morinus, et Natalis Alexander fuisse tradiderunt, contrahentes, satis difficultati facturos nos speramus. Quamquam magis nobis probetur Epiphaniae sententia adstruētis, nullam nominum confusionem in scriptis Apostolicis esse, nec promiscue Episcopos pro Presbyteris, hosque pro his poni; sinimus tamen Hieronymum in suo sensu abundare, permitimusque ei hanc nominum communionem. Itaque vnus idemque in Ecclesiae primordiis fuit Episcopus, qui et Presbyter, quod saepe ait Hieronymus; nominis tamen societate, non vero dignitatis, atque ordinis aequalitate.

De sola hac nominum communione se loqui Hieronymus ipse apertissime indicat subdens : « quia eosdem Episcopos illo tempore, quos et Presbyteros adpellabat, propterea indifferenter de Episcopis quasi de Presbyteris Apostolus est loquutus. » Adpellatione itaque eosdem tunc temporis Episcopos fuisse, quos et Presbyteros, scribit Hieronymus, non vero re et gradu.

Postremum argumentum vno verbo ex dictis expungitur : itaque Presbyteri conficiunt Eucharistiam, et baptizant, iussione tamen et nutu Episcopi, qui potest illos degradare et suspendere : qui ex Presbyteris Ordines contrulisse noscatur, fecit profecto extraordinaria potestate : pariter si Presbyterorum aliqui Conciliis interfuerit, non tulerunt sane suffragia, neque decretis Synodorum subscribere, nisi forte Episcoporum vicem gererent : interfuerunt ergo, ut Fidem adstruerent, testimonia exhiberent, disputationes inirent : Episcopi vero propria auctoritate iureque suo vtentes ea omnia praestare, omnibus notum perspectumque est.

APPENDIX.

Hic vero et de Chorepiscoporum nomine, origine, officiis atque dignitate, non nihil addendum venit. Nuncupatos Chorepiscopos, quasi Episcopos ruris, et ipsa graecae dictionis etymologia suadet, et ex communi Iuris Pontificii peritorum intelligentia habetur. Institutum Chorepiscopatum ab Ecclesia, nec tamen ipsa Apostolorum aetate, facile intelligitur : nullum enim Chorepiscoporum vestigium extat in monumentis ecclesiasticis trium priorum seculorum : Chorepiscoporum nempe, nec Canones Apostolici, nec Constitutiones Clementis, nec Martyris Ignatii Epistolae, nec Concilium Eliberitanum meminere. Altum pariter de illis silentium est apud Cornelium Papam, licet in Epistola ad Fabium Antiochenum Ordines Romae suo tempore receptos enumeret.

Itaque incepisse Chorepiscopatum in Oriente int. labente seculo, in Occidente vero v. ineunte, verosimilius adparet. Quod enim ad Graecos attinet, prima Chorepiscopatus mentio fit in Conciliis Ancirano et Neocaesariensi, quae seculo iv. ineunte celebrata sunt : quod ad Latinos vero spectat, nulla mentio facta inter eos est Chorepiscopatus ante Regiense Concilium anno 436. celebratum. Praepositi autem ex tunc Chorepiscopi fuere ruralium Presbyterorum regimini, ut nunc sunt, quos Decanos rurales et Archidiaconos dicimus. Ordines insuper minores, et Subdiaconatum, tanquam Epis-

CO-

copi delegati conferebant. Aderant quoque Conciliis, in eisque suam dicebant sententiam ; forsitan ex peculiari Episcoporum, quibus suberant, delegatione, licet id Canones non definiant. Poterant et in Cathedrali Ecclesia sacrificium offerre etiam praesente Episcopo ac vrbis Presbyteris ; quod ruralibus Presbyteris interdictum erat, vbi adessent Episcopus aut Presbyteri vrbici. Leguntur haec Chorepiscoporum munia seu officia in Capitulari Caroli Magni ; (15) Synodo Ancyrana, (16) et Concilio Neocesariensi.

Eosdem denique Chorepiscopos, quorum meminere Canones, non fuisse veros Episcopos, sed Presbyteros simplices, qui in villis et pagis Episcoporum vices gererent, plura ac validissima commonstrant momenta. Scilicet Romani Pontifices, praesertim Leo Magnus, (17) ad Episcopos Germaniae et Galliae scribens, prohibet, ne Chorepiscopi Chrisma conficiant, et ipso Chrismate baptizatorum frontes signent, eo quod non habeant Pontificatus apicem : in Canone quoque xii. Ancyrano prohibentur Chorepiscopi ordinare Presbyteros et Diaconos. Quod si quis tamen contenderit, quandoque Chorepiscopos per accidens, ut loqui solent, Episcopali praeditos consecratione fuisse, non maximopere repugnabimus.

CAPVT XXV.

Ministrum, subiectum, atque effectus Sacrae Ordinationis determinat.

Solus Episcopus est ordinarius Sacrae Ordinationis Minister.

Neque potest ab Ecclesia delegari non Episcopis Diaconatus et Presbyteratus collatio.

Valet tamen Ordinatio ab Episcopo Haeretico, Schismatico, cet., debite peracta : vnde irritae nullaeque sunt Anglicanae Ordinationes.

Subiectum autem Sacrae Ordinationis vir baptizatus est : nullo pacto mulier.

Primam propositionem docent Scripturae, nulli alio quam Episcopo
Tom. IIII. ZZZ Sa-
 (15) Num. xcix. (16) Can. xv. (17) Epist. lxxxvii.